

Sprawozdanie ze spotkania wokół projektów nowej ustawy o cmentarzach i pochówkach „Ojczyzna to ziemia i groby: wszystkie groby”

W dniu 20.10.2021 r. o godz. 18:00 odbyło się spotkanie Inicjatywy (Nie)Zapomniane Cmentarze pod hasłem „Ojczyzna to ziemia i groby: wszystkie groby”, na którym zespół do spraw zmiany prawa zaprezentował ukończony projekt ustawy o cmentarzach i pochówkach oraz o Panteonie Rzeczypospolitej.

Oprócz członków inicjatywy w spotkaniu udział wzięli duchowni, aktywiści, artyści, naukowcy, a także Pełnomocnik Prezesa Rady Ministrów ds. ochrony miejsc pamięci Wojciech Labuda.

Spotkanie prowadziła Agnieszka Tarnogórska oraz Joanna Troszczyńska-Reyman.

Na wstępie przedstawiono zadanie naszej inicjatywy zwracając uwagę na łączenie ludzi zaangażowanych w ochronę cmentarzy oraz pomoc osobom chcącym rozpocząć swoje społeczne zadania w tym kierunku. Poruszono problem bezczeszczenia miejsc pochowku.

Przedstawiono zespół do spraw zmiany prawa, który powstał w listopadzie ubiegłego roku. Podziękowano także osobom biorącym udział w konsultacjach społecznych omawianego projektu, które trwały do 31. marca br.

Prof. Tadeusz Zieliński przedstawił najważniejsze obecne założenia ustawy. Były to kwestie zasadnicze problemu cmentarzy i pochówków, kwestie panteonu zasłużonych dla Rzeczypospolitej, kwestia konsultacji społecznych, które będą trwać do stycznia 2022 r. oraz postawienie sobie za cel odbycie spotkań z posłami na sejm i zainteresowanie posłów przedłoženiami inicjatywy.

Następnie poszczególni członkowie zespołu do spraw zmiany prawa skupili się na przedstawieniu szczegółowo określonych kwestii.

Prof. Małgorzata Bendarek przedstawiła **kwestie ochrony cmentarzy oraz prawa do grobu i pochowania**, takie jak:

- problem zaniku dawnych cmentarzy;
- problem zabudowy cmentarzy;
- wywłaszczanie cmentarzy;
- problem nieczynnych cmentarzy;
- kwestia powołania rady ochrony cmentarzy;
- kwestia obowiązku prowadzenie rejestru cmentarzy;
- kwestia obowiązku wpisywania cmentarzy do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków;
- kwestia nakazu spisania cmentarzy nieczynnych;
- problematyka prawa do grobu (obecnie prawo do grobu jest prawem wieloosobowym powodującym liczne, złożone problemy).

Prof. Anna Kubiak przedstawiła **problem nowych form pochówków**, poruszając takie zagadnienia jak:

- propozycja możliwości rozrzucania prochów na polach pamięci,
- pochówek ekologiczny (w tym: biodegradowalne urny, biodegradowalne trumny, naturalne ubrania zmarłej osoby, odejście od praktyki wkładania do urny różnych przedmiotów, groby ziemne, wyłączenie oznaczenie poprzez naturalne materiały, takie jak kamień naturalny lub deszczułka drzewa).

Prof. Agnieszka Piskorz-Ryń z kolei poruszyła **problematykę pochówku zmarłych według ich woli**, a zatem:

- decydowanie przez każdą osobę o sposobie jej pochówku poprzez rejestr decyzji dotyczących pochówku, który dostępny byłby w każdym rejestrze stanu cywilnego;
- obowiązek pochowania zmarłego zgodnie z jego decyzją.

Krzysztof Wolicki (przez Polskiego Stowarzyszenie Pogrzebowego) poruszył problem **stwierdzania zgonów oraz działalności zakładów pogrzebowych**. Wśród nich:

- kwestia koronera* – osoby zawodowo zajmującej się stwierdzaniem zgonu (*nazewnictwo robocze);

- uregulowanie przepisów związanych z zakładami pogrzebowymi (min. wprowadzenie obowiązku posiadania przez zakład co najmniej dwóch specjalistycznych pojazdów, zatrudnianie minimum 4 osób po odpowiednich szczepieniach i szkoleniach, określenie wymogów sanitarnych domów pogrzebowych);
- ustanowienie zawodu przedsiębiorcy pogrzebowego zawodem zaufania publicznego.

Prof. Tadeusz Zieliński wyjaśnił **sprawę Panteonu Rzeczypospolitej**, gdzie pochowani mogliby być min. monarchowie, prezydenci, kawalerowie Orła Białego, kawalerowie Virtuti Militari, laureaci Nagrody Nobla oraz inne osoby, wobec których zapadną takie decyzje. Wzniesienie panteonu zaplanowano do realizacji do rok 2030.

Po wystąpieniu członków zespołu do spraw zmiany prawa przyszedł czas na dyskusję i komentarze. Wśród nich pojawiły się pytania o przekonanie opinii publicznej do ustawy. Podkreślono wówczas zaangażowanie w tworzenie projektu wielu osób i środowisk oraz na obracanie się w danej chwili już w sferze konkretnych postulatów, a nie wyłącznie idei. Wojciech Labuda zaprosił do wspólnej pracy nad ustawą podkreślając zasadność zmian oraz uznanie opinii społecznej jako partnera. Dyskutowano także problematykę finansowania lekarzy stwierdzających zgon w odniesieniu do propozycji zawodu koronera. W komentarz pojawiła się także kwestia ochrony cmentarzy w przestrzeni artystycznej, w tym powstająca obecnie w Warszawie wystawa „Wyobraźnia funeralna wobec polskiego prawa pogrzebowego”. Poruszona została także problematyka taks oraz kosztów utrzymania cmentarzy. Nie zabrakło wątków ekologicznych, w tym podkreślenia faktu iż wiele starych cmentarzy stanowi obecnie wyspy ekologiczne, będąc miejscem rozwoju przyrody.

Spotkanie zakończono o godzinie 20:00.

Przypominamy, że projekt ustawy znaleźć można na naszej stronie, pod linkiem:

<https://niezapomnianecmentarze.pl/zwiazane-z-projektem-ustawy>

W dniu dzisiejszym rozpoczynamy 3 miesiące (do 20 stycznia 2022 r.) konsultacje społeczne przygotowanych propozycji zmian prawa. Każdy może zgłosić uwagi zarówno ogólne jak i szczegółowe, pisząc na adres: niezapomnianecmentarze@gmail.com.

Zostaną one wykorzystane w trakcie prac nad ostateczną wersją projektów ustaw. Serdecznie zapraszamy do dzielenia się opiniami!